

I. N. J.
De

ÆQUALITATE HOMI-
NUM IN STATU
NATURALI,

Consensu atque Autoritate Amplissimi
Ordinis Philosophici,

In Celeberrima Lipsiensium Academia,

PRÆSIDE

M. HENR. LUDOV. WERNHERO,
Rotenburgo - Franco.

IN AUDITORIO MAJORI,

d. 23. Sept. A. O. R. MDCCII.

Publicè cum Eruditis disputabit

JOHANNES CHRISTIANUS Albrecht/
Altenb. Misn. Bon. Art. & Phil. Baccal.

LIPSIÆ,

Literis JOH. HEINRICI RICHTERI.

a. CXXXII. 19.

jun-

.llc. coll. diss. A
SE 32, 19

QUARTALIA ET HOMI-

LIBRARIIS

NAI

LIBRARIIS

LIBRARIIS

LIBRARIIS

LIBRARIIS

LIBRARIIS

LIBRARIIS

LIBRARIIS

LIBRARIIS

LIBRARIIS

LIBRARIIS

LIBRARIIS

LIBRARIIS

Præloquium.

Agnam inter homines inæqualitatem deprehendunt, quotquot vel leviter disparrem eorundem formam, indolem ac fortunam intuentur; quanta enim in solo vultu humano varietas! ut mirum videri possit, inter tot hominum millia vix binos esse, qui se penitus ore & habitu corporis æquent. Prodeant simul, inquit Jul. Firm. Lib. I. Cap. III. Astr. Patres, liberi, fratres, cùm enim sit eodem omnium necessitudo Sanguine juncta, diversâ tamen formarum designatione cernuntur, nec invenitur aliquis ita similis, ut non vultus ejus ab alterius vultu aliqua ex parte dissentiat. Cui disparitati hæc fortè ratio subest, ne circa personas, quæ ob exactam oris & lineamentorum similitudinem difficulter aliàs à se invicem dignosci poterant, error vel aliqua officiorum perturbatio exoriretur. Nec minor circa ingenii dotes inæqualitas se prodit, quippe in aliquibus, præter naturalem animi in omnibus rebus subtiliter perspiciendis vigorem, incredibis quædam & propè singularis & divina vis ingenii ac memoriæ eminent, ut omnia in numerato habeant, & nati ad id unum videantur, quodcunque agunt; alios contrà acuminis obtusioris & tardi videas, ut frustra, etiamsi omnes ingenii nervos intendant, in rimandis naturæ arcanis versentur, & rarò quicquam, quod scriptione dignum esset, in lucem proferant. Quacum diversitate morum etiam dissimilitudo con-

juncta est, neque enim æqualiter omnes ad vitia vel virtutes ex-
 currunt, sed prout cujusque animus affectus est, ita se moratum
 præstat. Auget hanc inæqualitatem varia, quæ homines per
 omnem vitam urgere solet, fortuna; uni simpliciter indulget,
 ut, suffragante eâ, res maximas consequatur, & quicquid moli-
 tur, in laudem & gloriam cedat; alter per anfractus & lubri-
 cas ambages ducitur, ut ab excitata fortuna ad inclinatam &
 propè jacentem paulatim desciscat, & anxie mitiores ejus vices
 expectet. In hac summa hominum inæqualitate multa tamen
 occurrunt, in quibus se omnes æqualiter habent, & commu-
 nem subire sortem tenentur. Nos in præsentem eam Æqualita-
 tem, quæ in ipsa natura & essentia hominis fundata est, expli-
 care aggredimur. Cui labori nostro ut Numen divinum
 ex alto adspiret, submissè & devotè
 precamur!

§. I.

Um propositum nobis sit explicare æqualitatem
 hominum, non qualemcunque, sed eam, quæ in
 statu naturali obtinet; ordo naturæ pariter at-
 que doctrinæ requirit, ut ante omnia rationem ac
 indolem status naturalis intimiùs scrutemur; ubi
 sub initium ambiguitatem & variam ejus acce-
 ptionem notamus. Status naturalis (1) oppo-
 nitur *Statui Gratiæ*, quod fieri solet in scholis
 Theologorum, & tum denotat miseram naturæ
 hominis corruptæ & per lapsum depravatæ conditionem, prout omnem ad
 spiritualia aptitudinem excludit; ab aliquibus status iræ ac purorum natu-
 ralium appellatur. (2) opponitur *Statui præternaturali*, quo sensu rectum
 ac naturalem partium in corpore humano positum ac fluxum significat.
 (3) opponitur *Statui brutorum*, & hâc ratione sistit nobis hominem ut
 hominem, seu communem omnibus hominibus conditionem, quatenus id
 præ bestiis habent peculiare, ut ratiocinari valeant, & Legislatorem sum-
 mum agnoscere, & actiones suas exteriores secundùm ejus præcepta diri-
 gere,

gere, vid. *Clar. Thomaf. Jurisprud. div. .C. XI. §. 50.* Qui ultimus significatus directè & propriè hujus loci est ; primus enim ad Theologos potissimum, alter ad Physicos & Medicos spectat.

§. II.

Hic status, si à vita civili & sociali abstrahatur, aliàs κατ' ἐξοχήν naturalis dicitur Scriptoribus J. N. de quo gravis inter ipsos ventilari solet quaestio: *Utrum ejusmodi status, in quem homo per naturam translatus concipitur, rationem Pacis an Belli habeat?* posterius omni modo tueri ac propugnare contendit *Thom. Hobbesius*, qui ut originem atque initium societatum civilium à mutuo metu & formidine derivat: ita statum naturalem bellum dicit, non simplex, sed omnium in omnes, *Lib. de Cive, Cap. I. §. XII.* Planè uti *Rufendorf. de J. N. & G. L. II §. V.* lepido simili, turbidum atque infestum piscium statum ex *Oppiano* describit: Πάντες ἀνάρσιοι ἀλλήλοισι δυσμενέες πλώσπιν, ὁ γὰρ κρηρῶτερος αἰεὶ δαίνυτ' ἀφαιροῦντες, ἄλλω δ' ἐπιήχεια ἀλλοτ' πότμον ἄγων, ἕτερο δ' ἐτέρω πρόσυεν ἐδώδω; οἱ δ' ἄλλοι μάλα πάντες ὀλέθριοι ἀλλήλοισιν ἔχοντες, τὸ καὶ ἔποτ' ἐσόψασι ὑπέουτας ἔλλοπας, ἀλλ' ἄρα τοῖσι καὶ ὄμματ' αὐτῶν καὶ νόος αἰεὶ ἐγρήσσει πανάυπι, ἐπεὶ τρομέσσι μὲν αἰεὶ φέρτερον ἀνιόντων, χειροτέρως δ' ἐλόωσι.

§. III.

Verùm hoc bellum Hobbesianum è diametro pugnat cum natura atque conditione hominis; etenim homo, si in semetipsum secedat, facile intelligit, Animal se esse sociale, quod vitam commodè sustentare non possit, nî amicè cum sociis conspiret, eorundemque studia & propiorem consuetudinem obtineat; atque adeò tantùm abest, ut ad turbas & bella inclinet, ut potius, quantum in ipso est, aliorum animos & benevolentiam sibi conciliare contendat. Accedit & hoc, quòd, stante hypothese Hobbesiana, barbaræ licentiæ, & tantum non quibusvis scelerum generibus, fores latissimè pandantur, quippe scelestissimus quisque, nullâ justî vel æqui ratione habitâ, impunè in aliorum vitam & bona grassabitur, idque sub prætextu belli naturalis omnium in omnes. Regerit quidem *Hobbesius* initio *Annotationis suæ ad decimum art. Cap. I. de Cive*, quod quis fecerit in statu merè naturali, id injurium homini nulli esse, quia injustitia erga homines supponat leges humanas, quales in eo statu nullæ essent. Verùm falsissima hæc est persuasio, quasi omnis injuria erga homines supponat etiam

etiam legem præcisè humanam ; sufficit enim leges quasdam nobis per naturam divinitus esse collatas, quæ ut officia erga Proximum non minùs, quàm ipsum Deum, imperant ac dirigunt ; ita cessante etiam omni aliâ lege humanâ, vim tamen habent obligandi homines, eosdemque ab iniquitate & injuriâ in alios revocandi ; quinimò arctiùs adstringuntur lege naturali, cum ab ipso Deo, supremo Legislatore, profecta sit, quàm aliâ quâcunque lege à solo arbitrio & voluntate humana pendente. Et sanè *Hobbesius* sibimetipsi hac in parte non satis constare videtur, quum enim *Cap. II. §. I.* disertis verbis doceat : injuriâ fieri, quicquid fiat contra rectam rationem ; hoc ipso haud obscure innuit, injuriâ alium affici posse, utut fortè nullum præceptum humanum, sed saltem divinum idque naturale, quo recta ratio imbuta est, intercedat ; atque hâc ratione concidit etiam *jus illud quidlibet agendi*, quod unicuique competere putat *Hobbes.* ejusmodi enim jus & libertas si admitteretur, tolleret omnem obligationem, quam leges N. nobis injungunt.

§. IV.

Triplicem autem potissimum fontem belli sui omnium in omnes in Statu naturali constituit *Hobbes.* præcipuè in *Libr. de Leviath.* scilicet *Competitionem, Defensionem & Gloriam*, ex quibus affectibus & passionibus in homine prædominantibus non possit non constans & perpetua bellandi cupiditas suboriri, adeò ut à spe lucri sit bellum ex competitione ; à metu, ne alii in nos dominantur, bellum, quo nos defendamus, aliosque vi aut dolo occupemus ; & à cupiditate gloriæ bellum ad quærendam famam. Verùm rectè ad hæc acutissimus *Ric. Cumberlandus*, qui eadem refert & fusiùs exponit in *Disquisit. Philosoph. Leg. Nat. C.I. §. XXXII.* Ego, inquit, *his ita universaliter respondendum esse censeo ; hominem his affectibus non necessariò duci aut impelli, sed eos aliosq; omnes ratione ac consilio temperari posse ac regi, adeò ut falsum sit, hos naturali ac invincibili impetu in ejusmodi bellum homines abripere, ac inde licitum illud esse, colligere. In passionibus equidem humanis, id quod ex impulsu rerum externarum necessariò in homine generatur, nullâ lege naturali prohiberi potest, quoniam actiones tantum, quæ in nostra potestate sunt, dirigunt. Verùm hi affectus, è quibus *Hobbesius* bellum necessarium esse adeoque licitum colligeret, ejusmodi sunt, qui, quoniam futura, & sæpè quidem è longinquo prospiciunt, ab hominum ratione ac consilio pendent, iisq; adeò regi possunt. Præterea minùs sincerè agit *Hobbesius*, quòd, pro stabiliendo suo principio,*

COS

eos saltem affectus producat & odiosè exaggeret, qui ad turbas & bella hominem instigant, omissis iis, qui pacem, concordiam & tranquillitatem svadent; cùm tamen, si à studio partium alienus videri vellet, utrosque in conspectum dare, & tum demum, mutuâ collatione institutâ, utrius generis affectus præponderarent, clarè atque distinctè ostendere debuisset, quod tamen nusquam ab ipso factum legas; imò dubitari adhuc potest, utrum allati ab Hobbesio affectus, quibus præcipuam belli omnium in omnes causam atque originem tribuit, ad bellum magis, quàm ad pacem, homines ducant; posterius certè haud difficulter demonstrari posse existimat Cumberl. l. c.

§. V.

Plura equidem, quæ ad impugnandam *Hobbesii* sententiam facerent, adduci poterant, quæ tamen de industria prætermittimus; præcipuè cùm hoc argumentum laudat. modò *Cumberland.* prolixè & accuratè persecutus sit integro suo de *Legibus Nat. libello.* Ratio verò, cur tam apertè falsam hypothesein effingere & in lucem protrahere ausus fuerit *Hobbesius*, duplex dari posse videtur. Una, ut hoc magis aliorum in se oculos converteret, siquidem principio tam absurdo & paradoxo speciem veritatis, vel saltem probabilitatis induxisset; in quo etiam spes sua ipsum non fecellit, quippe non defuere magni nominis Viri, qui cum stupore ingenii aciem in ipso mirarentur, ejusque scriptum *de Cive, opus egregium, ingentem thesaurum literarium, librum aureum, gemmis auctum & ornatum, cùm Marino Mersenno* in literis ad *Sorberium* eidem libello *de Cive* præfixis, dicerent. Sed & ipse magnæ Britannix Rex *Sorberio*, Medico, aliquando de hoc *Hobbesio* dixisse fertur: *Se illo uti ad Molossorum dentes tentandos & acuendos.* Altera est, ut *Pufendorf.* suspicatur, propior consuetudo & familiaritas cum *Gassendo*; cùm enim hic novo quasi habitu placita Epicuri exornasset, idem fortè *Hobbesio*, in gratiam Amici, circa Moralia tentandum videbatur.

§. VI.

Enodato sic Statu Naturali, ad ipsam Æqualitatem, quæ in eodem locum invenit, explicandam progredimur; hoc saltem adhuc præmonendum censemus; æqualitatem naturalem, & eam, quæ in Statu naturali obtineat, hic nobis pro synonymis haberi; licet enim aliàs, si Status N. opponatur Statu Civili, species sint distinctissimæ, & prior audiat æqualitas juris, posterior æqualitas libertatis & potestatis, quod inferiùs à nobis
osten-

ostendetur; tamen si Status Naturalis opponatur statui Brutorum, prout hominem considerat quàm hominem, seu ratione naturæ atque essentiæ suæ, prorsus coincidunt. Ista Æqualitas verò N. notante illustri *Pufendorf. de O. H. & C. Cap. VII. §. 2.* in eo consistit: quòd, licet unus præ altero variis dotibus animi corporisque à natura sit ornatus, non eò minùs tamen legis naturalis præcepta adversus alios ei sint exercenda, atque ipse ab aliis idem expectat; nec ideò plus licentiæ ipsi concedatur alios injuriis afficiendi: Sicuti & contrà neminem parca in ipsum natura aut tenuis fortuna per se ad id condemnat, ut deterioris conditionis circa fruitionem communis juris sit, quàm alii, sed quæ unus ab altero postulare aut expectare potest, eadem alii quoque, cæteris paribus, ab eodem debent; & quod juris quis in alios statuit, eò ipsum uti maximè convenit.

VII.

Præcipuum hujus æqualitatis naturalis fundamentum est mutua & æqualis obligatio ad colendam cum aliis hominibus socialitatem, utpote quæ, ablata istâ, facta & tecta conservari non potest; si enim unicuique integrum esset, quidvis in alios statuere, eorundemque vel vitam vel bona impunè invadere, idem verò in se jus constanter vellet respuere & deprecari, sanè non possent non fata humano generi accelerari. Hinc ad sustentandam vitam sociale, communes quasdam leges Deus mentibus nostris primùm inscripsit, quæ omnes, quotquot mortalium numero veniunt, promiscuè & æqualiter obligant, neque hinc vel animi, vel corporis, vel fortunæ bona quemquam eximunt, utpote quibus homo in foro quidem Civili, minùs autem Naturali, ab aliis distingvitur. Ex quo consequitur, quò propiùs homines ad tuendam hanc æqualitatem accedant, hoc magis ipsos & arctiùs societatis humanæ vinculum constringere; *ισότης γὰρ φίλων ἀπὲρ φίλοις, πόλεις ἢ πόλεσι, συμμαχίας ἢ συμμαχοῖς συνδέει*; ut est apud *Plut. de Fraternali Amore*. Contrà nihil magis pacem, tranquillitatem & concordiam turbat, quàm temerarius æqualitatis humanæ neglectus. Præclare hanc in rem *Tacitus III. Annal. Vetustissimi*, inquit, *Mortalium, nullâ adhuc malâ libidine, vitam sine probro, scelere, eoque, sine pœna aut coercitionibus agebant, neque præmiis opus erat, cum honesta suo pte ingenio peterentur, & ubi nihil contra morem cuperent, nihil per metum vetabatur. At postquam exui æqualitas, & pro modestia ac pudore, ambitio & vis incedebat, proveniènre dominationes, multosque apud populos aeternum mansère.*

§. VIII.

§. VIII.

Præter socialitatem suppetunt & aliæ satis plausibiles & speciosæ rationes, quæ æqualitatem naturalem egregiè illustrant atque commendant; quas inter loco non postremo haberi solet, quòd eundem nobis in hanc vitam ingressum natura concesserit; ex eadem formamur argilla, prima nobis in utero materno sedes est, nulla hìc disparitas! nulla personæ Principi præ homine plebejo prærogativa! πάντες ἐσμεν ἐξ ἐνὸς Φυράμα[Ⓢ], χειρὶ μιᾷ τῆ[Ⓢ] Θεῆ[Ⓢ] πεπλασμένοι πρὸς ἐνὶ εἶδ[Ⓢ]. *Manuel. Imper. Orat. III. de humilit.* Eadem omnibus principia, eademque origo, nemo altero nobilior. *Senec. III de Benefic.* Recens editos æqualis & communis miseria excipit; nascentium vox prima vagitus est, unde *Solin. Polyhistor. Cap. IV.* nonnisi unicum se novisse, ait, qui eadem horâ, quâ natus sit, risisset, scilicet *Zoroastrem*, mox optimarum artium peritissimum: namque aliàs unusquisque, cùm nascitur, & hospitio hujus mundi excipitur, initium sumit à lachrymis. *Cyprian. Serm. III. de Bono Patiente.* Cujus rei *Philo Judæus* physicam reddit rationem, quæ cùm non adeo inconveniens & incongrua videatur, eandem apponere non dubitamus, ita verò ille in *Libr. de Mundi opificio* p. 28. Ἀποκλαίει τὸ βρέφ[Ⓢ] ἀποκυνηθὲν ἀλγῆσαν ὡς ἔοικε τῆ περιψύξει ἐκ γὰρ θερμότητος καὶ πορευθεῖσά τιν χωρὶς τῆ[Ⓢ] κατὰ μήτραν, ὧ πολὺν χρόνον ἐνδιήθη προελθὼν ἐξαπιναίως εἰς αἶρα ψυχρὴν καὶ ἀσυνήθη τόπον. ἐπλήχθη καὶ τῆ[Ⓢ] ὀθύνης καὶ τῆ[Ⓢ] θυχεραίνειν ἀλχηδύνη, τὰ κλάυμα[Ⓢ] δαίγμα παρέχεν εναργέστατον. *Plorat infans recens editus, nimirum dolens propter frigus, nam è calidissimo loco uteri, in quo longo tempore habitaverat, progressus repente in aërem frigidum & inaccessum sibi, velut ictus eo sentit, doloris ac vexationis manifestissimum fletu præbet indicium.*

§. IX.

Eadem & reliqui corporis nostri est structura & æqualis membrorum dispositio, par ubivis primùm mollities atque teneritas obtinet, ut si vel ad exiguum temporis intervallum Matris vel Nutricis cura remiserit, infans, qui modò natus erat, sensim denascatur; eodem modo alimur, augemur & nobis similem producimus. Neque hæc æqualitas tantùm in corpore, verùm etiam in anima, tanquam altera essentiali parte, aliquantùm conspicua est. Animam equidem naturâ variis artibus ac scientiis perdiscendis aptam novimus, at nemo easdem sibi connatas vel ingenitas deprehendit; rasæ instar tabulæ esse men-

B

tes

tes nostras, dudum agnovit Philosophorum Princeps: non suâ sponte
 in ullo nascitur pietas, non virtus, non artes liberales, vel si quid aliud
 indole humanâ dignû, hîc studio, hîc labore, hîc pertinaci industriâ opus
 est, si quis animum excolere, & solidiori doctrinâ à vulgo distingvi velit.
 Notabilem quoque æqualitatis humanæ speciem circa varios fortunæ
 lusus observabis; quippe æqualiter omnibus illudit, & nemini suis de ejus
 favore & constantia cautum est; cœca hinc inde & volubilis errat, alios
 extollit, alios deprimat, nec diu facilè eodem stat vestigio, scilicet *hæc
 nostra vis est*, unicuique ait *Fortuna* apud *Boëth. II. de Consol. Philos.*
*hunc ludum ludimus; rotã volubili orbe versamus, infima summis, summa
 imis mutare gaudemus; ascende, si placet, ne uti cùm ludicri mei ratio poscet,
 descendere, injuriam putes.* Solum *Alexandrum M.* illustrem Macedo-
 niæ Regem, in manibus & potestate fortunam habuisse, *Curt.* tradit
Lib. X. n. 5. At enim verò quantacunque etiam in rebus gerendis usus
 sit felicitate, non rarò tamen graviter ipsum inconstantiam & muta-
 bilitatē fortunæ accusantem, & tantùm non cum *Cicero* exclamantem
 audias: *O fragilem hominum spem, fragilemq; fortunam, & inanes no-
 stras contentiones! quæ in medio spatio sæpè franguntur & corruunt, &
 antè in ipso cursu obruuntur, quàm portum conspicerent potuerunt.* *Libr.*
III. de Orator. c. 2. Æqualitatem naturalem denique & mors obsignat,
 quæ in obvios quosque indiscriminatim grassatur, & nihil vel ætati, vel
 sexui, vel ordini aut dignitati tribuit; ultima hæc fata æqualiter omnes
 manent: Nascimur æquales, morimurq; æqualiter omnes, *Fort. L.*
III. v. 41. Mors omnibus ex natura æqualis; *Tacit. Libr. I. Histor. c. 21.*
*Et Seneca Mors, ait, necessitatem habet æquam & invictam; quis queri
 potest, in ea conditione se esse, in qua nemo non est? prima enim pars æqui-
 tatis est æqualitas; Epist. XXX.* Eadem æqualitas etiam post facta aliquan-
 tùm sese prodit, ubi ossa & cineres defunctorum, irrito conatu, à se invicē
 distingvere contendes; *Ἐγκύψον τοῖς τάφοις, εἰ δυνήσῃ διακρίναι, ἕως ὁ
 πτωχός, καὶ ἕως ὁ πλάσιος,* inquit *Basil. M. in Homil.* Inter Christia-
 nos huc etiam facit Æqualitas Christianismi v. g. quòd Deus
 eundem salvandi modum, & æqualia prorsus salutem æternam
 consequendi media hominibus præscripserit; pariter quòd Deus
 non nobilitate, potentiâ aut opibus, sed fide & pietatis sinceritate,
 cujus æqualis in omnibus est obligatio, suos metiri soleat, &
 in novissimo die, in conferendis præmiis & irrogandis pœnis
 æquum

æquum se judicem, pro immutabili ἀπεροσποληψία sua, erga omnes præstiturus, &c.

§. X.

Utut autem certum & superiùs à nobis evictum sit, mutuam & æqualem ad colendam vitam sociale obligationem præcipuum & primarium æqualitatis naturalis fundamentum esse: *Hobbefius* tamen aliam ingressus viam, eandem ad paritatem virium & æqualem nocendi facultatem restringit; scilicet cum unusquisque hominum, ubi ad adultam pervenit ætatem, virtute polleat, alterum, si non vi, dolo saltem & fraude opprimendi, adeoque infirmissimus quisque robustiori perpetuum metum ac formidinem incutere possit; exinde colligit *Hobbefius*, non esse, cur quisquam viribus suis nimiùm fidat, & se aliis superiorem factum putet à natura; *æquales enim sunt*, inquit, *qui equalia contra se invicem possunt; At qui maxima possunt, nimirum occidere, equalia possunt, sunt igitur omnes homines inter se æquales, de Cive Cap. I. §. III.*

§. XI.

Verùm enim verò ut largiamur, paritatem virium incitamento esse posse homini, ne facile aliis temerè insultet, & debiliores potissimùm superciliosè contemnat, quippe cum anceps & dubium sit, cum pari congredi, imò stultum & temerarium, æquali suâ clade malum alteri intentare velle; negamus tamen, primum & genuinum esse fontem, è quo æqualitas N. promanet. Etenim si quis vel leviter naturam suam inspiciat & scrutetur, absque negotio & multo labore intelligit, ita comparatam esse, ut in societatem cum aliis coire & tranquillè vivere non possit, nisi æqualitatem, quam Natura præscribit, servet, & tritum illud: *quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris?* constanter ante oculos habeat. Ex quo fluit, non tam virium paritatem, quàm socialitatis necessitatem primum tuendæ æqualitatis argumentum esse. Illud verò, nec absque ratione, insolitum prorsus videtur *Pufendorfio*, quòd *Hobbefius* eandem virium paritatem ad reliquas etiam animi facultates extendat, in iisdemque parem, quinimò adhuc majorem, se æqualitatem invenire putet. Ait enim *Leviath. cap. 13.* Prudentiam omnem ab experientia esse, & omnibus æquali tempore in iis rebus, quibus animum æqualiter applicent, æqualiter tribui à natura, & quòd homines dispares prudentiâ videantur, id solum esse ex opinione eorum,

B 2

qui

qui plus iusto se aestiment, & quod unusquisque sapientio- rem se credat multo, quam quemlibet è vulgo, præter paucos, quos propter famam, vel propter consensum soleant admirari. At huic asserto Hobbesiano vel ipsa experientia repugnat, si enim pluribus idem negotium conficiendum tradatur, luculenter apparet, quantum unus stuporem, alter vero promptitudinem, & in rebus gerendis dexteritatem ostendat: neque hæc inæqualitas à sola opinione vel experientia, cujus magna aliàs vis est, dependet; videas enim juniores quandoque quidvis exequi & commodius præstare provectoribus, quos longus rerum usus sublevare debebat; quod profectò maxima ex parte ipsi naturæ tribuendum, quæ non æquales animi dotes omnibus impertita est; nec facilius indolis humanæ varietatem menti subjeceris, quam si Scholas & Musarum sedes paululum obeas: miraberis Tyronum inæqualitatem, cum alii incredibili quâdam ingenii felicitate, subito arripiant, quod vel nutu Magister significavit, alios contra hebetudo & perpetuus stupor urgeat, ut eandem rem vel centies inculcatam difficulter assequantur. Quâ ingenii tarditate laboravit olim, teste *Philostr. II. de vit. Sophist.* Attici cujusdam Herodis filius, qui ne ad literas quidem addiscendas aptus erat; quare venit in mentem Herodi, ut unâ cum ipso quatuor & viginti pueros coævos aleret, à literis nominatos, ut in puerorum nominibus literas ex necessitate meditaretur; Verè de hac ingeniorum diversitate *Seneca Epist. XCV. quidam ex hominibus egregiam sortiti indolem, in ea, quæ tradi solent, perveniunt sine longo Magisterio, & honesta complexi sunt, cum primum audierunt. Unde ista tam capacia virtutis ingenia, vel ex se fertilia; at illis aut hebetibus & obtusis, aut malâ consuetudine obsessis diu rubigo animorum effricanda est.*

§. XII.

Ex hac Æqualitate Naturali fluit generale quoddam præceptum, cujus obligatio omnes in universum homines stringit, illud verò huc redit: Unumquemque ut hominem & tibi naturaliter æqualem tracta. *Est enim homo, verba sunt Pufendorf. animal non modò sui conservandi studiosissimum, sed & cui insit delicata quædam sui aestimatio, cui si quid detrahatur, non minùs sæpè commoveri solet, quàm illatâ corpori aut rebus noxâ. Quin in ipso hominis vocabulo judicatur inesse aliqua dignatio, sic ut ultimum simul atque efficacissimum argumentum, quo aliorum insolens insultatio retunditur, isthoc habeatur: utique non canis sum, sed æquè*

æquè

æquè homo atque th. de O. H. & C. Libr. I. c. VII §. I. quod generale præceptum pleraque hominis erga alios officia dirigit, ne nimium sibi sumat, & justos æquitatis terminos transgrediatur. Ita si quis cum altero fœdus aut pactum inierit, eundemque promissi tenacem velit, vi hujus præcepti adstringitur, ut & ipse parem in servanda fide industriam exhibeat, cum nihil juris allegare possit, cur illud tam anxie ab altero expectet, quod tamen ipse dedignatur. Pariter cum nihil magis animos nostros permulcere soleat, quam si alii nobis consilio, studio & opera subinde præstò sint; debemus & ipsi in hoc Naturæ ductum sequi, & communes utilitates in medium afferre, mutatione officiorum, dando, accipiendo: tum artibus, tum operâ, tum facultatibus, devincire hominum inter homines societatem, ut rectè monet *Cic. de Offic. I. Cap. VII.* Præcipuè si onerosa sint subeunda, naturalis æqualitas arctè tenetur, v. g. si ortâ tempestate, aliqui, ut navis onere paululùm levetur, in mare sint conjiciendi, tum profectò omnes ut naturaliter æquales spectantur, & si quem, ductâ sorte, fortuna destituerit, frustra is acerbum hoc mortis genus deprecabitur, cum quod ipse juris habet, ad tuendam hanc vitam, eodem & reliqui gaudeant.

§. XIII.

Nihil verò cum æqualitate naturali magis pugnat, quam fastus & inanis superbia, quâ quis, sine justa causa, plus sibi, quam aliis tribuit. *Quemadmodum enim illi, clar. Thom. ait, Jurispr. div. Libr. II. c. III. §. 3. ad societatem quàm maximè sunt idonei, qui facillè eadem omnibus permittunt: ita planè insociabiles sunt, qui dum aliis sese superiores existimant, omnia licere sibi solis volunt, omnia sibi ignoscunt, nihil aliis remittunt, & ante cæteros honorem sibi arrogant, partemq; præcipuam ex rebus in medio positis, ubi nullo præ reliquis jure eximio pollent, lapidibus asperis & angulosis ad ædificia incommodis omninò similes.* Duo autem sunt hominum superbiorum genera, quidam, ne gratis se efferre, & caput supra communem hominum sortem extollere videantur, speciosa, quibus simplicioribus glaucoma offundant, argumenta producunt; quando generis splendorem & antiquitatem, officii, quod sustinent, dignitatem, meritorum in patriam & Rempublicam multitudinem, opum ac divitiarum amplitudinem, solidioris doctrinæ & omnis generis scientiarum varietatem, longâ serie, prolixius enarrant. Atque hi utcunque adhuc in societate humana ferri & tolerari solent. Dantur verò & alii
longè

longè dementiores, qui utut nihil horum habeant, quod commodè ostentare possint, nescio tamen quo subrustico tumore inflati altiùs cristas erigunt, & alios præ se, tanquam humiles & abjectos, fastuosè despicunt, fortè quòd gloriam in usurpatione putent consistere, quasi qui illius sibi plus arrogent, eisdem quoque plus habeant. Hi autem omnium sunt inertissimi, ad quorum conspectum, nì *Cato* fueris, non facilè risum contineas. Cùm quibus in eundem ferè censum veniunt, qui simulatque è pulvere, in quo sepulti jacebant, ad honores evecti sunt, aliam velut formam subitò induunt, & assumtâ morum gravitate, personam à pristina prorsus alienam ineptè fingunt, priores dedignantur Amicos, notos ignorant, extranos comitantur, contemnunt antiquos, vultum avertunt, cervicem erigunt, grandia loquuntur, sublimia meditantur, subesse nolunt, præesse moliantur subditis onerosi, omnibus infesti, præcipites, molesti, arrogantes, graves & importuni, prout graviter hoc hominum genus describit *Innoc. de util. condit. human.* Hic quoque notari ac eo nomine reprehendi merentur, qui defectus naturales vel casus fortuitos impudenter aliis exprobrare sustinent; nemo enim ob ea mala, quæ vel naturâ vel casu accidunt, cuiquam succensere debet, sed nec objurgare, nec punire eos, qui hisce malis premuntur, ne tales sint, quin potiùs eorundem misereamur; quod monitum est sapientis *Platonis in Protag.* Opposita superbix est humilitas, virtus æqualitate N. dignissima, semper veræ generositati comes; quâ quis super infirmitatem naturæ suæ & errores, quos olim potuit commisisse, aut deinceps poterit committere, modestè reflectit, atque ob id ipsum nemini temerè se præfert, sed omnes tanquam homines, sibi que naturaliter æquales, æstimat. Verè de hac præclara virtute *Manuel. d. Orat. p. 377.* τὸ θεῖον καὶ πολυύμνητον χρεῖμα ἢ ταπεινοφροσύνη, πολλαχόθεν ἔστα κοσμία, καὶ σὺν ἀμηχανίᾳ κάλλει περιῆστα, πρὸς ἑαυτὴν ἐφέλκειται πάντας, καὶ ποιῆται ἑαυτῆς ἐριστὰς μετὰ μανίας σώφρονος. Cavendum autem summo studio, ne hæc humilitas sit ficta, ac in ore saltem & labris hæreat; qualis olim fuit. *Jul. Cæsaris*, qui, teste *Cass. l. XXXVII.* ad unum quemque, etiam infimum hominem, demerendum promptissimus erat, ac si quid institueret, ut eo potiretur, nullum neque sermonem, neque actionem intermittebat, parum sollicitus de ea humilitate, in quam se impræsentiarum demittebat, dum ex ea potentiam postmodum adipisceretur; quæ simulata & ad speciem efficta submissio
atque

atque continentia superbiæ magis, quàm veræ humilitatis titulo nuncupanda est.

§. XIV.

Cum æqualitate naturali stare non potest *Servitus naturalis*, quam aliqui ex priscis Philosophis propugnârunt; Si enim Natura quosdam absolutè ad servitutem damnaret, hoc ipso etiam eos cœteris naturaliter inæquales declararet; quod absurdum! imò si naturâ darentur Servi, Rex vel Princeps, qui natus est hebetiori animo, deberet se se subicere & submittere illis, qui ingenio ipsum superant; & Servi sese possent subducere imperio dominorum, prætendendo naturalem facultatem perspicaciæ, judicii & generositatis; quas rationes urget potissimùm *Osiand. in Observ. Grot. L. II. C. V. ad Tb. XXVII.* Equidem negari non potest, tantum stuporem & judicii imbecillitatem in aliquibus notari, ut nihil ferè rectè agant, nî subinde ab aliorum consilio atque autoritate pendeant; hos tamen iniquè propterea servos naturâ dixeris, longè enim aliud est, esse servili ingenio & indigere directione & regimine alterius; aliud, servum esse, prius admittimus, posterius autem affirmari non potest, nî velis dicere, naturam ipso actu statim prudentioribus in hebetiores imperiū concessisse, aut saltem tale jus, quo illi hisce etiam invitis & præter voluntatem, servitutis jugum imponere possint, quod ineptum! *nam ut actu constituatur imperium, loquor denuò cum illustri Pufend. de J. N. & G. L. III. c. 2. factum aliquod humanum antecedere oportet, & nequaquam aptitudo naturalis ad imperandum statim alicui dat imperium in eum, cui à natura ingenium est servitio aptum, neque statim quod alteri est utile, id licet mihi per vim ipsi imponere, quippe homines naturali libertate ex æquo gaudent, cujus diminutionem ut patiantur, necessum est, ipsorum consensus expressus, vel tacitus aut interpretativus accedat, aut aliquod ipsorum factum, quo aliis jus fuit questum, eandem vel invitis eripiendi.* Et si quis vel maximè Patrem habuerit servum & Matrem servam, non tamen ob id ipsum naturalis ei servitus tribui potest, quia in hanc sortem ipsum non natura, sed fortuna conjecit, accedente postmodum tacito consensu, quo ipse in parentibus ad quævis servitiorum genera Domino se obstrinxit.

§. XV.

Utut verò servitus non sit homini naturalis, nemo tamen propterea jus habet, ut nunquam serviat, quod rectè monet *Grotius de J. B. & P.*

Et P. L. II. c. XXII. §. XI. quin potius naturæ convenientissimum est, ut qui actiones suas non satis cautè & prudenter moderari potest, vel libertatem sibi gravem & noxiam putat, alium circumspiciat, sub cuius potestate & regimine vivere possit. Ita integram Cappadocum gentem liberam vivendi rationem olim dedignatam fuisse, *Strabo* refert *XII. Geogr.* cum enim, deficiente stirpe regiâ, Romani ex pacto ipsis permetterent, ut liberè suis legibus viverent; ipsi, missis Legatis, libertatem deprecati sunt, utpote quam sibi dicerent esse intolerabilem, Regem sibi dari postulantes: quo facto Romani mirati, homines esse, qui adeò de libertate animum despondissent, concesserunt eis, ut de ipsorum corpore Regem suis, quem vellent, suffragiis eligerent. Si quis autem semel servitutem subierit, gratis posthac ampliùs ad libertatem naturalem provocabit, quæ tum expirat, & solius obsequii gloria relinquitur. *Durum servitutis usus*, Rex *Agrippa* ad Judæos ait apud *Egesip. Libr. II. cap. 9.* *Et ideò à principio non fuit subeunda, aut suscepta equaminitè ferenda; tunc decuit restitisse, cum ad servitutem vocaremini, illa justior pugna; qui autem semel se dederit in servitutem, etsi postea subtrahere se velit, non ille tanquam Amator libertatis asseritur, sed tanquam servus contumax adjudicatur.* Heris tamen incumbit, ne se duos nimis in servos præbeant, aut, si fortè ex imprudentialapsi sint, fremente ore, in furorem subitò & rabiem agantur, sed connivendo aliquantùm, leviter delinquentes mitiùs tractent, & meminerint, sibi non cum brutis rem esse, sed cum hominibus, iisque naturaliter sibi æqualibus, quos sola iniquior fortuna ad gravem & abjectam serviendi conditionem demiserit. *Servis moderatè imperare laus est, Et in mancipia cogitandum est, non quantum illud impunè pati possit, sed quantum permittat equi boniq; natura.* *Senec. L. I. de Clement. cap. 18.*

§. XVI.

Circa æqualitatem naturalem anceps etiam hæc & dubia occurrit quæstio: *Utrum ea se extendat quoque ad communitatem bonorum, Et num jus N. exigat, ut omnia equaliter inter omnes sint communia?* In qua quæstione decidenda multùm à se invicem discedunt Scriptores. Nos ita pronunciamus: Jus N. communionem bonorum neque præcisè præcipere, neque prohibere, sed tanquã indifferentem dispositioni Legislatoris relinquere, ob deficientem necessariam convenientiam aut disconvenientiam cum natura & conditione humana. Negamus tamen, ullum

un-

unquam tempus aut statum fuisse, quo talis bonorum communio inter homines obtinuerit; quamvis prius omnimodo evincere conetur *Grotius*, qui disertè tradit *de J. B. & P. Libr. II. c. II. §. 2.* Deum humano generi generaliter contulisse jus in res hujus inferioris naturæ statim à mundo condito, atque iterum mundo post diluvium reparato; fuisse omnia, ut cum *Justino* loquitur *L. XLIII. c. 1. §. 3.* communia & indivisa omnibus, veluti unum cunctis patrimonium, usque dum res creatæ tandem in proprietatem abierint pacto quodam Gentium aut expresso, ut per divisionem, aut tacito, ut per occupationem. Verùm in eo *Grotius* plurimos, & tantùm non omnes, qui in ipsum commècati sunt, à se dissentientes habet, qui satis probant, nullam unquã bonorum communionem extitisse, adeoq; nec homines opus habuisse ejuscemodi pacto divisorio, seu tacito, seu expresso. Ita *D. Simon* in *Annot. Grot. ad b. l.* evidenter ostendit ex *Gen. I. 26. seq.* & *Gen. IX. 1. seq.* in primæva statim creatione, præter utendi & fruendi facultatem quotidianam, proprietatem quoque ac Dominium in omnia Adamo benignissimè à Deo collatum esse, ita quidem, ut omnes alii excluderentur, & si quis vel maxime præter Adamum extitisset, nullum ipsum jus possidendi res nondum occupatas habiturum fuisse. Et rectè idem *Simon l. c.* ipsos etiam Adami filios hoc pacto exclusos ait dominio rerum, quamdiu familiã Patris continerentur, nisi fortè per aliquam cessionem vel assignationem aliquid proprii & peculii ipsi à Patre commissum esset, quoad post obitum Adami, diviso inter se orbe, proprietatem rerum impetrârint. Si quis opponat: Ampliorem fuisse orbem terrarum, quàm ut eundem sibi per occupationem Adamus vindicare potuerit; ei respondet *Ziegler. in Not. & Animad. Grot. L. II. c. II. §. 2.* non opus esse, ut qui fundum, cujus instar terra tum se habuit, possidere velit, omnes glebas circumambulet, sed sufficere, quamlibet partem ejus fundi introire, dum mente & cogitatione hæc sit, quòd totum fundum usque ad terminum velit possidere.

§. XIX.

Cæterùm *Grotius* non solùm primævum omnimodæ Communionis statum tuetur, verùm etiam eundem subsecutis temporibus adhuc duraturum fuisse putat, si aut in magna simplicitate perstitissent homines, aut vixissent inter se in mutua quadam eximia charitate, quorum alterum, communionem scil. ex simplicitate, ostendere vult in quibusdam Americæ populis; qui per secula multa, sine incommodo, in isto

C. *more*

more perstitissent; alterum verò, communionem ex charitate, refert ad Essenos, deinde Christianos, qui Hierosolymis primi extitissent, vid. *de J. B. & P. l. c.* Verùm ejusmodi pia simplicitas, ac mutuus isque sincerus amor, quem communio bonorum requirit, post lapsum præcipuè, corruptis & in varios sensus distractis ingeniis, sperari amplius non poterat, ubi vix duo tresve conspirant, nedum ut tot hominum millia, conjunctis animis, in unam irent sententiam. Quæ de Americanis refert, incerta & dubia sunt, neque ex Auctoribus fide dignis demonstrari possunt. Et videtur apud istam gentem non tam dominium & proprietas rerum cessasse, quàm confusa & minùs benè instructa domini ratio invaluisse, ut imaginem potiùs ac umbram communionis, quàm veram communionem, quatenus nimirum omnis proprietas excluditur, habuerint: quinimò argumentari à Natione, quæ ferarum instar, non urbes & oppida, sed rupes & antra incolit, neque gregatim vitam degit, sed sparsim; ut Americanos aliqui describunt, est argumentari à Brutis ad Homines, inquit *Ziegler ad Grot. l. c.* Exemplum Essenorum, quos mutua charitas ex mente *Grotii* ad communionem bonorum compulit, pariter non adeò quadrat, utpote qui, ut singularis sanctitatis speciem præ se ferrent, ab aliorum consortio discesserant, qualemcunque communionem tenentes; quem illorum discessum non humanum, sed naturæ prorsus inimicum dicit *Nic. Fuller. Miscell. Sacr. L. IV. c. 3.* neque adeò magnificè aliàs de hac Essenorum secta Scriptores Ecclesiastici sentiunt, quos veste usos, ajunt, albâ, nec priùs mutasse, quàm penitus attrita & consumpta esset; vid. *Osiand. l. c.* Quod denique ad Christianos Hierosolymitanos attinget; respicit procul dubio *Grotius Actor. Cap. II. v. 44, 45.* ubi hæc habentur: Πάντες οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινῶν, καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι, καθότι ἄνθρωπος χρείαν εἶχε. At hæc verba commodè ita cum Theologis accipi possunt, quòd Christiani Hierosol. omnia habuerint communia, non quoad κτήματα s. possessionem, sed quoad χρῆσιν seu usum, manente interim rerum proprietate; quam explicationem ipse contextus suppeditat, quippe sequenti versu l. c. disertè innuitur, fregisse ipsos per singulas domos panem; si verò proprias ædes & domos habuerunt, non potuit inter ipsos omnimoda communio obtinere. Hinc & Maria, Mater Johannis, qui cognominatus est Marcus, domum suam retinuisse dicitur. *Actor. XIII. 12.* Et sanè status iste qualiscunque communionis primævæ varias ob rationes non potuit diu perstare; *Notabile est,*

est, inquit B. Chemnit. Part. II. Loc. tit. de Paupert. institutum illud, licet bonâ intentione, nec impiâ opinione susceptum, quia non habebat verbum Dei & mandatum, non adeò feliciter cessisse. Illis enim, quæ in commune collata erant, citò consumptis, magnâ & periculosâ egestate pressa est Ecclesia Hierosolymitana, ita ut Paulo & aliis Apostolis valdè multum exhiberetur negotii in colligendis eleemosynis in Ecclesiis aliis, pro sustentatione pauperum sanctorum Hierosolym. Et hoc exemplo admoniti postea nec instituerunt, nec consuluerunt talem communionem inter Gentes, imò ne in Judea quidem. Ex quo apparet, lubrica esse, quæ pro tuenda bonorum communionem Grotius hæctenus in medium produxit. Superiori seculo Anabaptistæ, atque inter hos Val. Weigelius, eò dementiæ progrediebantur, ut dicere non erubescerent, propriarum facultatum possessionem ad abominationem & desolationem referendam esse; gratum profectò otiosis dogma! qui procul dubio, introductâ communionem, omnem bonorum proprietatem eliminatam vellent, ut tanquam ignavi faci, quod ab aliis multo labore congestum esset, per otium consumere possent. Verùm nos istos Fanaticos nihil moramur, hoc saltem addimus; bonorum communionem adeò non probari Viris cordatis, ut eandem nec statui integritatis convenientem fuisse existiment, quam sententiam defendunt non solum Bæcler. & Osiander in Not. Grot. sed etiam summus quondam Theologus, B. Dannhauer in Disputat. Decalog. XVI. §. 2. §. XIX.

Cùm itaque satis pateat, abrogationem proprietatis & domini minùs expedire generi humano; illud fortè quæras: Annon ad minimum æqualitas naturalis exigat, ut bona in Republica inter Cives æqualiter dividantur? Ex Veteribus, qui Civitates constituerunt, multi omninò æqualitatis in divisione rerum tam tenaces fuere, ut negarent, florem ac diuturnam tranquillitatem Reipublicæ conciliari posse, nî præcipua ejus ratio haberetur. Sic Lycurgus, illustris Spartanorum Legislator, id potissimum apud suos egit, ut in agrorum divisione omnium portiones essent æquales, & cùm aliquando è longinquo itinere reversus agros Spartanorum recens demessos transfret, ac æquales acervos juxta sese jacere conspexisset, ita eum affectum ajunt, ut serenâ fronte & hilari vultu sociis dixerit; *videri sibi agrum Laconicum fundum esse fratrum multorum nuper divisum.* Neque ita multò post novâ lege sancire instituit, ut, sublatâ omni inæqualitate, etiam suppellex domestica in æquales partes divideretur; legas hæc apud Polyb. L. VI. C. 46. Soloni pariter illud
fre-

frequenter in ore fuit: Τὸ οἶσον πόλεμον ἔποιεῖ. *Plut. in Solon. & Plato*
 cūm rogaretur, ut Arcadum & Thebanorum Civitates novis legibus ad-
 ornaret, annuit primūm, at ubi intelligeret, æqualitatem ipsos dedignari,
 re infectā, discessit. Vid. *Laert. L. II. in Plat.* Nos ad propositam quæ-
 stionem ita respondendum censemus: æqualitatem N. utut fortè videri
 possit æqualem bonorum divisionem suadere, non tamen eandem im-
 perare, sed tanquam liberam prudentiæ legislatoris permittere; pro-
 pterea quòd & hic cesset necessarius nexus cum socialitate & natura ho-
 minis. Interim non iniquè dubitamus, utrum, hodierno Reipublicæ
 statu, exacta ejusmodi rerum æqualitas institui; vel conservari possit, ob
 incommoda, & varias, quæ se hic offerunt, difficultates.

XX.

Coronidis vice illud adhuc notandum, quòd cum æqualitate na-
 turali à nobis hætenus explicata, quæ aliquibus etiam æqualitas juris ap-
 pellatur, non confundenda sit æqualitas potestatis, per quam omnes ho-
 mines naturaliter æquales intelliguntur, quòd citra antegressum factum
 aut pactum humanum nemo potestatis quid in alterum habeat, sed qui-
 libet virium & actionum suarum sit moderator, confer *Pufend. &*
Thom. l. c. Quippe multum discriminis inter utramque æqualitatem
 intercedit; prior stringit omnes homines, etiam eos, qui aliàs quoad li-
 bertatem sunt inæquales, sunt enim & hi æquè homines; posterior verò
 non nisi eos, qui extra civitatem & statum civilem vivunt, quorum neu-
 ter alterius imperio subjectus est. Quamvis nunquam æqualitas hæc po-
 testatis adæquatè & universaliter in toto genere humano obtinuerit, nī
 velis cum Paganis quibusdam fingere, homines ab initio ranarum instar
 è terra provenisse, aut sicut Cadmæos Fratres semine sparso germinās-
 se, ut loquitur idem *Pufendorf. de J. N. & G. L. II. c. II. §. 4.* namque
 Adamus utique in Evam suam maritale imperium statim exercuit, & qui
 inde nascebantur, potestatem patriam & imperium familiare subito
 agnoscere tenebantur, ut adeò nullus totali & plenariæ inter omnes æ-
 qualitati locus fuerit; partialis verò adhuc hodiè inter eos deprehendi-
 tur, qui nullius imperio vel potestati subsunt, neque superiorem in his
 terris agnoscunt, utpote quos verè & libertate & potestate æqua-
 les dixeris. Tantum hæc vice! Deo verò sit laus, honor
 & gloria!

Coll. diss. A. 132, misc. 19